

RWS BEDRIJFSVERTROUWELIJK

RWS Bestuursstaf

Rijnstraat 8
2515 XP Den Haag
Postbus 20906
2500 EX Den Haag
T 088 797 0050
F
www.rijkswaterstaat.nl

Contactpersoon

memo

Annotatie ivm gesprek met [redacted] op 3 maart 2020

Datum
25 februari 2020

Bijlage(n)
2

Beste [redacted]

Op 3 maart 2020 heb jij een gesprek met [redacted]

[redacted] Zoals je weet exploiteert Fastned snellaadstations voor elektrische auto's. Op circa 100 verzorgingsplaatsen langs het hoofdwegennet zijn er inmiddels laadfaciliteiten. Fastned is er veruit de belangrijkste aanbieder. Fastned stelt zichzelf tot doel om een Europees netwerk van circa 1.000 snellaadstations voor elektrische voertuigen op A locaties te ontwikkelen, langs autosnelwegen en in stedelijk gebied.

Als voorbereiding op jouw gesprek schets ik je in het onderstaande a) de belangrijkste positieve kanten van de relatie; b) de knelpunten; en c) andere onderwerpen die Fastned mogelijk bij jou aan de orde zou willen stellen.

A. Fastned is een belangrijke aanwinst

Tot 2012 was sprake van een impasse. De zittende pomphouders op de verzorgingsplaatsen waren nauwelijks te bewegen om laadpalen neer te zetten omdat er weinig vraag naar elektrisch laden was. Het ontbreken van laadfaciliteiten langs het hoofdwegennet had weer tot gevolg dat potentiële kopers van elektrische auto's niet tot aanschaf over gingen. Dat verhinderde de verduurzaming van het Nederlandse wagenpark. Deze impasse is in 2012 door RWS doorbroken door een beleidswijziging¹ die mogelijk maakt dat ook partijen die niet al een benzinstation of wegrestaurant exploiteerden een Wbr-vergunning konden krijgen voor een laadpaal op een RWS-verzorgingsplaats. Fastned heeft deze mogelijkheid met beide handen aangegrepen. Het is in grote mate aan Fastned te danken dat Nederland voor laadfaciliteiten tot de Europese top behoort. Fastned verdient complimenten voor de belangrijke rol die het vervult in de vergroening van het Nederlandse wagenpark.

B. Knelpunten

Op twee punten botsen de belangen van Fastned met de belangen van de zittende exploitanten en (deels) ook met de belangen van het Rijk. Fastned zet daarbij veelvuldig juridische middelen in zodat er inmiddels een lange lijst van gevoerde

¹ Kennisgeving Wijziging Voorzieningen op verzorgingsplaatsen langs rijkswegen (energielaadpunten) Staatscourant 2011, 23149.

en nog aanhangige gerechtelijke procedures is. Daarbij draait het in de kern telkens om twee geschilpunten:

RWS Bestuursstaf

Datum
25 februari 2020

1. Fastned probeert het recht op laadstations uit te breiden met het recht op exploitatie van een shop. Daarover procedeert Fastned tegen RWS, het Rijkvastgoedbedrijf en de zittende pomphouders bij zowel bestuursrechter als burgerlijke rechter. Stand van zaken: Fastned behaalde een overwinning op RWS bij de bestuursrechter (Wbr-vergunning was ten onrechte geweigerd) maar de (bodem)procedure bij de burgerlijke rechter tegen het Rijkvastgoedbedrijf is pas recent gestart. Het RVB weigert om Fastned een huurovereenkomst voor een shop aan te bieden. Dat vecht Fastned aan. Er is voorlopig nog geen uitspraak over dit geschil en er kan eventueel nog hoger beroep volgen. Vooralsnog geen winkeltjes voor Fastned dus. De rechtbank heeft aan partijen (RVB/ Fastned/ zittende exploitanten) voorgesteld om mediation te overwegen. Daar moeten partijen nog op reageren. Gezien de tegenstelling tussen partijen lijkt het niet heel aannemelijk dat mediation een oplossing zou kunnen bieden. Het is aan RVB (niet RWS) om uit te maken hoe er namens de Staat wordt geacteerd in deze zaak.
2. Fastned probeert tegen te houden dat zittende exploitanten op de verzorgingsplaatsen ook elektrische laadpunten plaatsen. Daarover procedeert Fastned tegen RWS, tegen de pomphouders en het Rijkvastgoedbedrijf bij zowel de bestuursrechter (over Wbr-vergunning) als bij burgerlijke rechter (over de privaatrechtelijk toestemming voor gebruik van rijksgrond). vooralsnog is het Fastned niet gelukt om deze strijd te winnen.
Op 31 juli 2019 deed de Raad van State een belangrijke uitspraak (Ruygenhoek West) waarin werd geoordeeld dat RWS de bezwaren van Fastned tegen een laadpaal voor de pomphouder terecht had *afgewezen*. Dat leek het slot van deze discussie maar een lagere rechter (Rechtbank Noord-Holland) deed op 17 september een opvallende uitspraak (Ruygenhoek Oost) die Fastned alsnog ruimte lijkt te bieden om zich te verzetten tegen een Wbr-vergunning voor een pomphouder. Naar het oordeel van RWS en de Landsadvocaat is dat strijdig met de eerdere uitspraak van de Raad van State en zoals eerder aan jou gemeld loopt er een hoger beroep bij de Raad van State. Wat er in de tussentijd moet gebeuren is ook weer onderwerp van een juridische strijd: RWS heeft daarover een voorlopig oordeel van de Raad van State gevraagd. Conform het verzoek van RWS heeft de Raad van State op 5 december 2019 de uitspraak van de rechtbank geschorst.

Ik denk dat laatstgenoemd geschilpunt (ook zittende pomphouders/ restauranthouders mogen een laadpaal) het echte pijnpunt voor Fastned is. Dat Fastned zich hierdoor benadeeld en verrast lijkt te voelen wekt wel verbazing omdat vanaf het begin volstrekt helder is geweest dat zittende exploitanten altijd al laadpalen mochten plaatsen (zgn aanvullende voorziening) en dat de beleidswijzing er alleen voor heeft gezorgd dat derde-partijen zoals Fastned óók in de positie kwamen dat zij op verzorgingsplaatsen laadpalen konden realiseren. Er is nooit besloten, of zelfs maar gesuggereerd, dat Fastned een exclusief recht op laden zou verkrijgen. Dat kan ook niet want dat zou meteen tot terechte klachten en juridische tegenmaatregelen van de pomphouders leiden. Wel kan worden nagevoeld dat Fastned onder onzekere omstandigheden opereert; in de

startfase hebben de laadstations van Fastned door geringe klandizie weinig omzet gebracht en op het moment dat er op een verzorgingsplaats wel voldoende vraag ontstaat voor een redelijke 'return on investment' bestaat het risico dat de aanwezige pomphouder ook een laadpaal neerzet. Dit is begrijpelijkerwijze een punt van zorg voor [REDACTED] maar hier kan RWS niets aan veranderen. Ook al wil Fastned dat niet erkennen: het kader is altijd helder geweest. Het is aan Fastned om een eigen afweging te maken door van verkregen Wbr-vergunningen wel of niet gebruik te maken.

RWS Bestuursstaf

Datum

25 februari 2020

C. Overige issues

1. toekomst verzorgingsplaatsen

Te verwachten valt dat [REDACTED] verder kijkt dan zijn huidige vergunningen (die telkens voor de duur van 15 jaar worden verstrekt). Dat doet RWS zelf ook. Bijgestaan door Twijnstra Gudde heeft WVL het voortouw in de verkenning naar een nieuw kader voor de inrichtingsmogelijkheden en de inrichtingseisen van de RWS-verzorgingsplaatsen. Dat kader moet het huidige RWS verzorgingsplaatsenbeleid gaan vervangen. Dit gebeurt in afstemming met [REDACTED] als coördinerend directeur Verzorgingsplaatsen, beleid (DGMO), EZK, RVB en met deelname van vele branchevertegenwoordigers waaronder bijvoorbeeld ANWB, VNPI, BOVAG, TLN. De laadpaalexploitanten zitten aan tafel via DOET (Dutch Organization for Electric Transport), uitgezonderd Fastned die zich via de NVDE (Nederlandse Vereniging Duurzame Energie) laat vertegenwoordigen.

Het nieuwe kader zal veel zaken moeten adresseren. Niet alleen het aanbod van motorenergie (elektrisch, fossiel of anders) maar bijvoorbeeld ook de problematiek van het vrachtwagenparkeren, het wel/niet toelaten van activiteiten die niet speciaal zijn gericht op het faciliteren van het wegverkeer, en de eventuele uitbreiding van het huidige wettelijk kader dat op dit moment wel de veiling van benzinetankstations regelt, maar niet van elektrische laadpunten (want die worden nu niet geveild).

WVL hanteert een planning waarin de eerste contouren van een mogelijk nieuw kader in het voorjaar van 2020 gereed zouden moeten zijn. Afhankelijk van de daarna te kiezen variant – waar uiteraard ook de minister over zal moeten beslissen – is er mogelijk wijziging van wetgeving nodig. Dan hebben het over een traject van meerdere jaren. Een belangrijke (streef)datum daarbij is 1-1-2024 omdat dan belangrijke restricties (ten faveure van zittende pomphouders) komen te vervallen. Dat is mijns inziens een logisch moment om het nieuwe kader in te willen laten gaan, maar het staat nog te bezien of dat wordt gehaald.

Als achtergrondinformatie voeg ik bij de concept *Probleemanalyse* en de concept *Notitie Oplossingsvarianten* van Twijnstra Gudde. Deze stukken zijn eind november met de branchepartijen besproken en zijn ten tijde van jouw gesprek dus ook bekend bij [REDACTED], of in ieder geval voor hem beschikbaar bij zijn branchevertegenwoordiger.

Er zijn heel veel varianten van de verzorgingsplaats van de toekomst voorstelbaar. Bij bepaalde varianten zal [REDACTED] zijn bedenkingen hebben omdat ze waarschijnlijk niet allemaal even goed aansluiten op het toekomstbeeld dat Fastned zelf heeft. **Advies voor jouw reactie:** Hier valt in deze fase niet meer op te zeggen dan dat we bezig zijn met een brede verkenning, met de inbreng van alle partijen waaronder de branchevertegenwoordiger van Fastned en waarbij

het maken van keuzes – uiteindelijk door onze minister – pas op een later moment aan de orde komt.

RWS Bestuursstaf

Datum

25 februari 2020

2. over de onderlinge verhouding

Een voor de hand liggende opmerking van [REDACTED] is dat er wel heel veel wordt geprocedeerd tussen RWS en Fastned en dat andere oplossingen de voorkeur zouden moeten hebben.

Dit geluid is door Fastned vaker gemaakt maar het is helaas niet erg reëel in de situatie waarin wij ons nu bevinden. Dat ligt voor een belangrijk deel aan Fastned zelf. Fastned onderneemt veelvuldig juridische stappen. Dat is uiteraard het goed recht van Fastned en het is in veel gevallen zelfs toe te juichen omdat Fastned principiële zaken aan de orde stelt (zie hierboven geschilpunt 1 en 2) maar waarbij het wel zo is dat de winst van Fastned het verlies van de pomphouders is, en omgekeerd. Daar kan RWS (of RVB) dus niet bewegen zelfs al zouden we dat willen. Juist in die gevallen zal de rechter definitief de knoop moeten doorhakken om te bepalen of RWS de juiste beslissingen nam. Dat daarvoor moet worden geprocedeerd is een gegeven. Het is uiteraard wel het streven om in het nieuwe kader (zie voorgaande alinea's) minder aanleiding voor onenigheid over rechten op de verzorgingsplaatsen te geven.

3. uitleg 'aanvullende voorziening'

Er is één discussiepunt dat een klein onderdeel is van het dossier maar het zou toch door [REDACTED] kunnen worden genoemd omdat er een belang van Fastned mee is gemoeid.

Zoals uitgelegd maakt het huidige beleid het mogelijk dat pomphouders of restauranthouders een laadpaal neerzetten als 'aanvullende voorziening' bij hun 'basisvoorziening' (dat is dus de brandstofverkoop of het wegrestaurant). Voor Fastned is het van belang te weten of RWS daarbij een grens zal hanteren in de verhouding basis/aanvullend, en zo ja waar die grens dan ligt. Toelichting: Stel dat Shell zijn huidige vulpunten onder de eigen luifel vervangt door laadpalen (wat onder het beleid is toegestaan) is er dan een punt waarop RWS vanwege het aantal laadpalen ten opzichte van de oorspronkelijke hoofdactiviteit zal oordelen dat niet langer sprake is van 'aanvullende voorzieningen'? Dat zou dan tot gevolg hebben dat de vergunning voor die laadpalen moet worden geweigerd.

Op deze vraag is tot op heden door RWS géén antwoord gegeven en dat antwoord hebben we ook (nog) niet. De reden daarvan is dat het huidige beleid deze vraag niet beantwoordt en dat -volgens RWS althans- de situatie zich nog niet heeft voorgedaan dat een pomphouder of restauranthouder dusdanig veel laadpalen aanvraag dat de grens van de 'aanvullende voorziening' in zicht komt. Dat is niet echt een bevredigend antwoord natuurlijk omdat een dergelijke casus zich eventueel wel zou kunnen voordoen en [REDACTED] daarnaar zou kunnen vragen. **Advies voor jouw reactie:** Vooralsnog kunnen we hierover aan Fastned alleen kwijt dat dit een hypothetisch geval is. Als we toch op korte termijn tot een beoordeling hierover zouden worden gedwongen dan zou dat in ieder geval afstemming met alle betrokkenen vragen, niet alleen met Fastned.

4. restwaarde

Bij einde van de vergunning en van de bijbehorende huurovereenkomst moet Fastned de activiteit staken en het gehuurde teruggeven aan de Staat. Dat roept bij Fastned vragen op over de eventuele vergoeding die zij zal ontvangen voor de zaken die daarbij op/in de grond zullen achterblijven. **Advies voor jouw reactie:**

Hier gaat Rijkswaterstaat niet over maar het RVB. Het RVB is enige bevoegd om de Staat in privaatrechtelijke kwesties als verhuur en gronduitgifte te vertegenwoordigen.

met vriendelijke groeten,

RWS Bestuursstaf

Datum
25 februari 2020